Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

ASIA: VNS 1/2017 VP VALTIONEUVOSTON SELONTEKO KESTÄVÄN KEHITYKSEN GLOBAALISTA TOIMINTAOHJELMASTA AGENDA2030:STA. KESTÄVÄN KEHITYKSEN SUOMI – PITKÄJÄNTEISESTI, JOHDONMUKAISESTI JA OSALLISTAVASTI

Kiitämme mahdollisuudesta lausua liittyen valtioneuvoston selontekoon kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta, Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti. Lausunnon pyydettynä teemana on "Selonteko ja tulevaisuuden näkymät".

Globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelma (Agenda2030) sisältää konkreettisia tavoitteita kestävän kehityksen toteuttamiseksi. Valtioneuvoston selonteko esittää kansallisen Agenda2030:n toimeenpanosuunnitelman, joka rakentuu kahden, toisistaan riippuvan painopistealueen ympärille: hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi sekä yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja osaava Suomi. Lausuntomme sisältää näkökulmia ensin mainittuun.

Suomen vahvuutena ovat mittavat luonnonvarat, joiden hyödyntämisen ympärille on kehittynyt monipuolista osaamista ja vahva teollinen ekosysteemi. Lisäksi Suomen digitalisaatio-osaaminen tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet uuden liiketoiminnan ja uusien palveluiden synnyttämiseen ja toteuttamiseen. Näillä edellytyksillä Suomella on erinomaiset edellytykset saavuttaa pitkällä aikavälillä hiilineutraalisuuden ja resurssiviisauden tavoitteet Suomessa. Lisäksi teknologioiden ja palvelujen viennillä sekä tukemalla kehittyvien talouksien kestävää kehitystä voidaan parantaa ilmastotavoitteiden toteutumista muissa maissa.

Energia- ja ilmastostrategian vaikutukset

VTT on koordinoinut hanketta, jossa on laadittu vaikutusarviot marraskuussa 2016 julkaistun Energia- ja ilmastostrategian kokonaisuudesta [1]. Arvioiden keskeinen johtopäätös on, että esitetyillä linjauksilla Suomi voi saavuttaa kansalliset tavoitteet liittyen uusiutuvan energian lisäämiseen, fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämiseen ja energian hankinnan omavaraisuuteen. Lisäksi strategian linjauksilla saavutettaisiin EU:n asettaman taakanjakosektorin päästövähennystavoite. Taakanjakosektorin merkittävin päästövähennyspotentiaali on liikennesektorilla ja arvioiden mukaan päästövähennystavoitteen saavuttaminen edellyttäisi liikennesektorin kasvihuonekaasupäästöjen puolittamista vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta. Merkittävimpänä toimena on fossiilisten polttoaineiden korvaaminen kehittyneillä liikenteen biojalosteilla. Lisäksi ajoneuvojen ja koko liikennejärjestelmän tulisi tehostua merkittävästi, mikä osaltaan vaatii toimenpiteitä.

1 Koljonen et al. Energia- ja ilmastostrategian vaikutusarviot: Yhteenvetoraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 21/2017. Helmikuu 2017. http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=16902

TEKNOLOGIAN TUTKIMUSKESKUS VTT OY
Vuorimiehentie 3, Espoo
PL 1000, 02044 VTT
Puh. 020 722 111
etunimi.sukunimi@vtt.fi
www.vtt.fi
Y-tunnus 2647375-4

Innovaatioiden tukeminen

Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi -tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimia, joilla edistetään uusien innovaatioiden luomista, niiden vientiä sekä tuetaan vähäpäästöisiä talouden sektoreita ja uusien liiketoimintamallien syntymistä.

Suomella on merkittävä mahdollisuus luoda korkeaan teknologiaan ja uudenlaisiin liiketoimintamalleihin pohjautuvaa kasvua. Digitalisaatio on tärkeä sekä keinona kehittää kilpailukykyä että mahdollisuutena luoda kokonaan uutta liiketoimintaa ja työllisyyttä.

Tarvitsemme uusia, erilaisia yhteistyömalleja ja ekosysteemejä innovaatioiden kehittämiseen ja edistämiseen. Verkostojen tulee perustua konkreettisiin osaamiskeskittymiin ja niiden avoimeen T&K-infraan. Osaamiskeskittymiä on jo olemassa tutkimusosapuolilla (VTT ja yliopistot) ja niiden kautta on pääsy kansainvälisiin verkostoihin. Näin kokonaisuus on yhteensopiva myös EU:n uuden digitalisaatioaloitteen (DIH, Digital Innovation Hub) kanssa, ja rakenteet täydentävät toisiaan tehokkaimmalla mahdollisella tavalla.

Toimeenpanosuunnitelman seuranta ja arviointi

Agenda2030:n kansallisen toimeenpanosuunnitelman painopistevalinnassa ja valmistelussa on hyödynnetty laajasti sekä kansallisia että kansainvälisiä tutkimuksia ja selvityksiä sekä eri sidosryhmien näkemyksiä ja suosituksia. Kuten selonteossa on todettu ja esitetty, kestävän kehityksen edistäminen ja Agenda2030:n toimeenpano ovat pitkän aikavälin prosesseja, jotka edellyttävät systemaattista seurantaa ja arviointia. Myös tässä tulee hyödyntää uusimpia tutkimuksia ja selvityksiä.

Hiilineutraalisuuden saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä tai jopa ennen vaatii pitkäjänteistä politiikkaa ja selkeitä välitavoitteita. Vuonna 2014 valmistunut Suomen vähähiilitiekarttatyön taustalla oli laaja VTT:n koordinoima tutkimushanke [2], jossa esitettiin neljä vaihtoehtoista vähähiilipolkua Suomelle. Tämä työ vaatisi päivityksen vastaamaan uusiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Toisaalta resurssi- ja materiaalitehokkuutta ei ole huomioitu riittävissä määrin aiemmissa vähähiiliselvityksissä, mikä on selkeä puute nykyisessä tieteellisessä tiedossa. Esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen ei tulisi kohdistua ainoastaan energiasektoriin, vaan myös materiaaleihin ja kemikaaleihin, joita voitaisiin korvata uusiutuvilla materiaaleilla ja tuotteilla.

Euroopan Unioni on nostanut kuluttajan keskiöön 2030-politiikassaan. Kuluttajien ja myös palvelujen roolit tulevatkin jatkossa korostumaan, jotta saavutetaan Agenda2030:n tavoitteet Suomessa ja kansainvälisesti. Kuluttajanäkökulman laajempi ja hallinnonalojen ylittävä tarkastelu olisikin tarpeen myös Agenda2030:n kansallisessa toimenpanossa.

Tuula Mäkinen
Tutkimusalueen johtaja

Erja Turunen
Liiketoiminta-alueen johtaja

---

2 Koljonen, T. et al. 2014. Low Carbon Finland 2050 -platform: vähähiilipolkujen kiintopisteet ja virstanpylväät. Yhteenveto hankkeen tuloksista ja johtopäätöksistä. Espoo, VTT. VTT Technology; 167 http://www.vtt.fi/inf/pdf/technology/2014/T167.pdf